

Sør-Odal kommune
Øgardsvegen 2
2100 Skarnes
postmottak@sor-odal.kommune.no

Telefon + 47-48 17 07 85
Org.nr. 975 615 308 MVA

E-post leder@oa.birdlife.no
Internett oa.birdlife.no

Deres ref.

Deres kontaktperson

Vår ref.

Vår kontaktperson

Dato

sak/795

Knut Eie

25.09.2025

Merknader til kommunedelplan E16 Kongsvinger-E6, planforslag EN10

BirdLife OA viser til at styret for det interkommunale plansamarbeidet har lagt planforslag for alternativ EN10 ut på offentlig høring med frist 26.09. Dette er fjerde planforslag for kommunedelplanen, utredet med nedskalert standard.

Generelt

Vi har tidligere uttalt oss til planforslagene som har vært på høring, og vært tydelig på at ny trasé for E16 fra Nybakk til Slobrua må berøre minst mulig natur og dyrka mark. Dette er i tråd med regjeringens mål om arealnøytralitet innen 2030 og Stortingets jordvernstrategi, som setter en øvre grense på maksimalt 3 000 dekar dyrka mark per år som kan omdisponeres.

Det innebærer for det første at de eksisterende motorvegstrekingene Kløfta–Nybakk og Slobrua–Kurudsand må benyttes, og for det andre at dagens E16 mellom Nybakk og Slobrua bør oppgraderes i størst mulig grad. Det foreliggende planforslaget oppfyller kravet om å bruke eksisterende motorvegstrekinger, men traseen mellom Nybakk og Slobrua er helt ny og medfører nedbygging av store arealer med natur og dyrka mark.

Positivt er det at vegstandarden er nedskalert øst for Årnes, slik at deler av strekingen er endret fra fire felt til 3/2-felts veg. Det betyr mindre naturinngrep. Vår konklusjon står likevel fast: F-korridoren bør velges, med utbedring og oppretting av dagens E16 for å få en effektiv veg med veksling mellom fire felt og 2/3-felts løsning.

Merknader til EN10

BirdLife OAs innspill i denne fasen er på et overordnet nivå. I planbeskrivelsen på nær 100 sider, sammenlignes nedskalert EN10 med nedskalert CN40. Etter vårt syn er de to alternativene omtrent like når det gjelder inngrep og nedbygging av natur og dyrka mark. CN40 kommer likevel dårligere ut, fordi den bare delvis benytter eksisterende motorveg Slomarka–Kongsvinger (Kurudsand), og fordi en lengre streking av vegen er helt ny og går gjennom områder uten tidligere inngrep.

Vi reagerer også på utredningens analyse av samfunnsøkonomisk nytte, der bare prissatte konsekvenser er tatt med. Kostnaden ved å bygge ned natur og dyrka mark mangler, og konklusjonen blir derfor skjev. Vi viser til at både nedskalert EN10 og CN40 har negativ netto samfunnsnytte ifølge konsekvensutredningen. Når naturens verdi og økosystemtjenester heller ikke er prissatt, er det åpenbart at prosjektet samlet sett er sterkt ulønnsomt.

Når både EN10 og CN40 er ulønnsomme i samfunnsøkonomisk forstand, bør et bedre alternativ være å ruste opp eksisterende E16 til en standard som øker framkommeligheten, samtidig som vegen ledes utenom tettstedene.

Naturavtalen (Kunming–Montreal) forplikter Norge til å verne 30 % av naturen, og restaurere 30 % av ødelagt natur, innen 2030. Nedbygging av intakte skogsområder, raviner og myrer går på tvers av disse målene.

For det temaet vi kan mest om, ornitologi, har området sør for Glomma og Seterstøa – det vil si øst for Årnes – et svært rikt fugleliv. Dette er godt dokumentert gjennom funn i artsobservasjoner.no. I dette begrensede området er det registrert nærmere 160 fuglearter, 25 av dem på Norsk rødliste for arter 2021.

Arter som åkerrikse, vipe, storspove, vaktel, hønsehauk, sanglerke, granmeis, gulspurv, vepsevåk, lerkefalk, tretåspett og trelerke forekommer her, i tillegg til leikområder for orrfugl og storfugl. Mange av disse artene er knyttet til det varierte kulturlandskapet, andre til gammelskog, og noen til myr og våtmark.

Vi trekker også fram fuglelivet i området der EN10 er foreslått å krysse Glomma ved Årnes. Elva brukes som trekkroute både vår og høst, og breddene brukes til næringssøk hele året. Glomma sør for Nestangen er dessuten et viktig overvintringsområde for vannfugl. Rundt 150 fuglearter er registrert i området som berøres av den nye vegtraseen, 36 av dem på rødlista. Forekomsten av så mange rødlistede arter utløser klare krav i naturmangfoldloven §§ 8–12 om et godt kunnskapsgrunnlag og anvendelse av føre-var-prinsippet. Vi mener at det foreliggende planforslaget *ikke tilfredsstiller disse lovpålagte kravene*.

Her finnes mange av artene som allerede er nevnt, men i tillegg hettemåke, taigasædgås, makrellterne, svartand, dverglo, fiskeørn og sandsvale. Dette er arter som i stor grad er knyttet til elver, vassdrag og våtmark.

Her har BirdLife OA nevnt to eksempler på områder som blir svært negativt berørt av ny EN10. En systematisk og omfattende kartlegging av biologisk mangfold langs den foreslåtte vegtraseen vil uten tvil avdekke et stort mangfold av fugle- og pattedyrarter. Dersom det interkommunale plansamarbeidet (IKP) og Nye Veier velger å gå videre med dette prosjektet, er det en klar forutsetning at en slik grundig kartlegging må gjennomføres. *Kartleggingen må omfatte fugl, pattedyr, amfibier og insekter gjennom et helt år, og ikke begrenses til korte feltregistreringer i vekstsesongen.*

Avslutning

Den nedskalerte EN10 gir, på lik linje med nedskalert CN40, store negative konsekvenser for naturmangfold, ved at skogsområder, vassdrag og dyrka mark blir bygd ned. Det er en stor svakhet ved utredningen at slike konsekvenser ikke er forsøkt prissatt. Hadde dette vært gjort, ville konklusjonen uten tvil vært at ingen av disse alternativene bør realiseres.

BirdLife OA går inn for en oppgradering av eksisterende E16 innenfor F-korridoren. *En oppgradering av eksisterende E16 vil gi langt mindre naturtap, være mer kostnadseffektiv og raskere å gjennomføre, og er derfor det eneste alternativet som harmonerer med nasjonale klima- og naturmål.*

Vennlig fuglehilsen

Håkan Billing
leder

Knut Eie (sign.)
naturvernkontakt Nes